

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β. — ΑΡ. 15 (9)

ΣΕΠΤΕΜΒΗΣ 1923

ΤΥΠΟΙΣ: "ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ,"

ΤΑ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» ἐκδίδονται ἀπὸ μιᾶ συντροφιά
ποῦ τὸ κάθεμὲλος τῆς προσφέρει 10—25 δραχμὲς κάθε μῆνα γιὰ τὴν
οἰκονομικὴ συντήρησίν του.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βιβλιοπωλεῖο Β. Μάνου Δεωφ. Ἐθν. Ἀμύνης

Διευθυντής: ΡΑΔΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΗΣ

Τὸ φύλλο Δραχ. 2.

ΣΥΔΡΟΜΕΣ Ἐσωτερικοῦ Χρονιατικῆ δρ. 24.— Ἐξάμηνῃ δρ. 12—

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νίκου Πάλλη Προσφυγοπούλα.
Ἄνι Μιρόνα Ἐπιθάλαμο. Πά-
βλου Ἐρσέτη Γλυκεῖα ἀδερφοῦλα.
Βίανος Ἐπιτάμιος Ἀδωνίδος
μεταφρ. Καίσαρα Ἐμμανουήλ.
Ἄνιβα Ἄνεμον Εἰκόνες καὶ ὁ-
νειρα. Γιαννῆ Πασίχαρη Ἀρμο-
νίες. Γ. Δ. Βαφόπουλου Περσ-
στικός. Γ. Δίμνη Καὶ τώρα...
PIER LOUIS Τραγικὴ Σερενατά με-
ταφρ. Κ. Ραζινοῦ. Αντρέα Λοῦ-
ζου Ονειροπολήσεις. Δ. Ρέγκου
Ναῖνά. Νίκου Σώτη ὁ Θαλασσό-
λυκος. Ταισελίκη Στὴν ἀγρυ-
πνία. JOHN GALSWORTHY Δοξα-
σμένη ἐποχὴ μεταφρ. Πολύβιον
Ἰωαννίδη. Φιλολογικὴ καὶ καλ-
λιτεχνικὴ ζωὴ. Νέα βιβλία. Ἀλ-
ληλογραφία. Περιοδικά.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΙΔΡΥΘΗΚΑΝΕ ΣΤΑ 1922 — ΒΓΑΙΝΟΥΝΕ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΡΑΔΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β.
ΑΡ. 15—(9) ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 1923

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ

Ἄπόψε, μὲς στὴ σιωπηλὴ νυχτιᾶ,
νά πιῆ ἡ ψυχὴ μου θέλει
ὄλο σου τὸν καημό, ποῦ τὸ τραγοῦδι σου
τὸν κάνει μέλι...

Μακρόσυρτο, παθητικὸ
κυλάει ἀργά, κυλάει γλυκά
κι' ἀπλώνεται καὶ σβύνει,
προσφυγοπούλα, τὸ τραγοῦδι σου
μὲς στὴ νυχτερινὴ γαλήνη...

Κι' ἂν λέη γι' ἀγάπες καὶ χαρές,
— ποῦ πῆγανε, ποῦ πᾶνε τώρα ;—
ξεχύνεται ὁ καημός, ποῦ τὴν ψυχὴ
σὰν τὸ σαράκι σου κρυφοτρῶει,
καὶ τὸ τραγοῦδι σου ἀντηχεῖ
σὰ μυρολόι...

Λαχτάρες καὶ τρομάρες ποῦ περάσανε

— μὰ ποῦ δὲ σβύνουν—
ζοῦνε μὲς στὸ τραγοῦδι σου
κ' εἶναι σὰ μυρολόι γιὰ κάποιες
ἀγάπες ἀλησμόνητες χαμένες
κάπου κει, μὲς στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς,
ὅπου, στ' ἀγνόφεγγο μιᾶς μέρας
συννεφιασμένης καὶ θολῆς,
σὲ ζῶσανε οἱ τρομάρες κ' οἱ λαχτάρες
— στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς...

Περῶ ὁ καιρὸς μὲ τὴν ἐλπίδα τώρα...
Κι' ὡς νᾶρθη — θᾶρθη ;— ἡ ὥρα
τοῦ γυρισμοῦ,
ὅταν ὁ καημὸς τῆς νοσταλγίας σὲ λιώνει,
ἐσὺ γίνεσαι ἀηδόνη,
δόλια προσφυγοπούλα, καὶ τὸ ἀτέλειωτο,
μακρόσυρτο τραγοῦδι ξαναρχίζεις
— καὶ πάλι ἐλπίζεις...

Ἀρχίνα πάλι τὸ τραγοῦδι σου...
Νά πιῆ ἡ ψυχὴ μου ἀπόψε θέλει
ὄλο σου τὸν μικρὸ καημό, ποῦ τὸ τραγοῦδι σου
τὸν κάνει μέλι...

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟ

Στήν κλίνη τήν ολόλεπκή μου στρώστε
 λολούδια μύρια, ὅσα γιά νανθίσει
 περίσια ἓνα ανθοκήπη καί ναρχίσει
 ὁ ὕμνος τῶν χρωμάτων καί τῶν μύρων
 ἀπ' τάλαια τὰ στόματα καί χώστε
 στή καθεμιά νταντέλα ἀπόνα ρόδο
 λεφκότατο, καί χουρμυδιά ως προδόδο
 κρατείστε τῆς στήν πόρτα, μέ ζαφειρων
 φτερά πού θέ νά ρθει ἡ αγνή μου αγάπη
 στήν ἀχνα τοῦ βραδιού καί στό δρολάπι...
 Λεβάντα, δεντρολίβανο ὅλο στρώστε
 χαμαί γιά νά περάσει ἡ αγαπημένη
 —στά μύρα καί στά λούλουδα λουσαμένη
 στόν ὕπνο τῆς γιά νάναι, τόν ἀπλό τῆς!—
 Τήν κάμαρα τριγύρωθε μυρώστε,
 καλοί μου, καί στήν κλίνη μου ἀπόψε
 θά υπνήσει ἡ καλοερχάμενή μου—Κόψε
 τὰ λούλουδαν, Ορέστη, ὁ ἐρχομός τῆς
 νυφιάτικος νά εἶνε... χύσε μύρα,
 καί τήν γλυκόλαλή σου κράταε λύρα!...
 Καί θάρθη ἡ αγαπημένη μου στήν κλίνη
 τῆς κάμαρῆς μου ἀπόψε νά υπνήσει
 —τήν αγάπη τήν παλιά μου νά ξυπνήσει
 καί τῶν πόθων θέλει ἀβγή μου μιὰ χαράξει—
 Καί θάναι πιά πανόμορφη ἀπό κείνη
 τῆ Μιάρκα πού ἐτραγούδαεν ὁ Γάλλος,
 καί θάναι πιά καλότατή τῆς... κιάλος
 δέ θέλει τῆ δική μου τύχη φτάξει
 —Κιαπόψε πού θέ νάρθει μου ἡ Τιτίκα
 θαρέδω τήν Παράδεισο πώς βρήκα...

ΑΚΙΣ ΜΙΡΑΝΑΣ

ΓΛΥΚΕΙΑ ΑΔΕΡΦΟΥΛΑ

Γλυκεια Αδερφοῦλα, τόθελε μια Μοίρα
 να βγει σε θλίψη ἡ λίγη μας χαρά
 Γλυκα φιλάκια ἀν κάποτες σου πήρα,
 γιομάτα αγάπη, φως, κ αιδέρια μύρα,
 τα νιώθω ἀπόψε μέσα μου νεκρά
 Βραδιάζει πλῆξη πνίγει λες τὸ δεῖλι
 κ ἡ κρύα νύχτα ἀπλώνει πιο θολή,
 μα στη σιγή ξυπναν οἱ παλιοὶ θρούλοι,
 τὸ ρουμπινὶ διψώντας σου ταχειλί
 καί τὸ στερνό σου τάσωστο φιλι.

Μυτιλήνη 1923

Ο ΠΑΥΛΟΣ Ο ΕΡΑΤΗΣ

ΒΙΩΝΟΣ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΑΔΩΝΙΔΟΣ

Ἦ, κλάψε τον τὸν Ἄδωνη! Χάθηκε ὁ ὠραῖος ὁ Ἄδωνης!
 Πάει ὁ πανώριος ὁ Ἄδωνης! Θρηνοθολῶν οἱ Ἐρῶτοι!

Μὴ σὲ σεντόνια πορφυρὰ μάτια ἀν ὕπνᾳς, ὦ Κύπρη!
 Μὰ νοήσου, γαλαζόπλουμη, καί χτύπησε τοὺς Κόρφους
 5 Καί κρένε, δόλια, σόλουνοὺς πὼς πάει ὁ ὠραῖος ὁ Ἄδωνης.

Ἦ, κλάψε τον τὸν Ἄδωνη. Θρηνολογῶν οἱ Ἐρῶτοι.
 Κοίτεται ὁ ὠραῖος ὁ Ἄδωνης πὰ στὰ ὄρη, λαβωμένος
 Ἄπο ἄγριο δόντι στὸ μερὶ τὸλόλευκο, κῆ Κύπρη
 Χαροκαμένη ἀπάνου του τοῦ τὸ δροσίζει ἀνάγια.
 10 Μαῦρο, πηχτὸ τὸ γαῖμα του, στή σάρκα τῆ χιονάτη

Τῆκεται ἀγνά, θαμπώνοντας τὰ μάτια, καί τὸ ρόδο
 Πέφτει ἀπ' τὰ χεῖλια, κ ἀγκαλὰ μέ κείνο ξεψυχίζει
 Καί τὸ φιλι, πού ποτὲς πιά δὲ θενά δώσει ἡ Κύπρη.
 Καί γιά τὴν Κύπρη εἶναι γλυκὸ τὸ φίλημα,—κ ἄς εἶναι
 15 Νεκρὸς πιά ὁ Ἄδωνης,—μαυτὸς δὲ νιώθει ὅτι ἐφιλήθη.

Ἄγρια, τραχιά λαβωματιά στὸ μπούτι ὁ Ἄδωνης ἔχει,
 Μὰ εἶναι πιά ἀπιά ἡ πληγή πού φέρνει στήν καρδιά ἡ Κυθήρια.
 Γύρα του τώρα ρυάζονται κοῖ σπύλοι οἱ λατρεμένοι,
 20 Μύρονται οἱ Ὀρειάδες Νύφες, κῆ Ἀφροδίτη ἀναμαλλιάρα
 Στὰ ὀρμάνια δέρονται ἄστεγη κ ἀσάνταλη, σκανιάρα,
 Καί τὰ παλιούρια τὴν ξεσκιοῦν, τὸ θεῖο μυζώντας αἶμα.

Στοιγγὰ ἀλαφιάζεται μέσ στάπλοκάμια πλανεμένη,
 Τὸν ἐραστὴν ἀπανωτὰ κράζοντας τὸν Ἀσσύριο.
 Μαῦρο στὴ μέση τῆς ζωστὸ ἓνα ροῦχο ξανεμίζει
 25 Κ' εἶναι ἄλικα τὰ στήθια τῆς βαμένα, κοῖ χιονάτοι
 Μαστοὶ ἀπὸ κάτω πορφυροὶ ἀπὸ τοῦ Ἄδωνη τὸ γαῖμα.
 —«Ἄλια κ ἄλιὰ στήν Κυθήρια!» Θρηνολογῶν οἱ Ἐρῶτοι.

Ἐχασα τῶριο παλληκῆρι, ἀντάμα καί τῆ θεῖα
 30 Ὠριά: Κ' εἶτανε ἀσύγκριτη, σὰ ζοῦσε, γιά τὴν Κύπρη
 Ἦ εἶδή του τὴν πιά ἔσβυσε μαζί μέ τὸν Ἄδωνη.
 —«Ἄλια στήν Κύπρη!», τὰ ὄρη ἀχοῦν. Οἱ δρυές,—«Ἄλια τοῦ Ἄδωνη!»
 Καί τὰ ποτάμια κλαῖν τῆ συφορά τῆς Ἀφροδίτης,
 Καί γιά τὸν Ἄδωνη οἱ πηγές τὸ δάκρυο τοὺς σταλάζουν.
 Κι ἀκόμα τάνθη πορφυρὴ βαμένῳ τάχει ἡ ὀδύνη.

Ὀλοῦθε μέσα στὶς ρογγιές καί στὶς πλαγιές μιὰ ἀηδόνα
 35 Ἐθρηνά τῆ νέα τῆ συφορά: «Χάθηκε ὁ ὠραῖος ὁ Ἄδωνης!»
 Κῆ ἠχὼ μακριάθε ἀνάκραξε: «Χάθηκε ὁ ὠραῖος ὁ Ἄδωνης!»
 Καί ποιὸς δὲν ἔκλαψε τὸ δύστιχο ἔρωτα τῆς Κύπρης;
 Καθὼς τοῦ Ἄδωνη ἐγκρίκησε τὴν ἀχαρη πληγή του

- 40 Κ εἶδε τὸ γαῖμα στὸ μερί του, τάλικο, νὰ πῆξει
Τὸ μπράτσα της ἀφου ἄπλωσε θρηνοῦσε : «Ζῆσε, ὦ Ἀδώνη!
Ἦ Ἀδωνη ζῆσε, δύσμοιρε, στερονὶ ὡς σὲ διαφεντεύω,
Γιὰ νὰ σὲ σφίξω ἀπάνου μου καὶ νὰ χειλοισμιτοῦμε.
Ἀνανοήσου, ὦ Ἀδωνή! γιὰ μιὰ στιγμή μονάχα,
45 Καί, στερονά,—τὸ φιλι ὅσο ζεῖ,—τόσο ἐσύ φίλησέ με,
Ἦσούτου ἀπὶ στὶ χεῖλια μου καὶ μὲς στὰ σωθικά μου
Ἀπ' τὴν ψυχὴ σου κὴ ἀχνά σου σταλάξει, καὶ τρουγήσω
Τὰ ἐρωτικά τὰ φίλτρα σου τὰ δλόγλυκα. Καὶ θάχω
Σὰ φυλαχτάρι τὸ φιλι σου ἐτούτο, Ἀδώνη, ὡς νᾶσουν
50 Ὁ ἴδιος, μιὰ καὶ σὺ φεύγεις πιά δύστυχε, καὶ πηγαίνεις
Στὸν Ἀδη, πλάι στὸ στυγγὸ, τὸν Κράλη, κὴ καμιένη
Ἐγὼ—θεὰ—ἀποζῶ καὶ δὲ στρέγει νὰ σὰκλουθῆσω.
Ἦ Περσεφόνη, πάρτονε τὸ ρήγα μου, καὶ σὺ εἶσαι
Ἦτὸ μένα πιδ καλότυχη κι ὅ,τι ἄξιο ἐσύ τὰδράσσεις.
55 Ἦ Ἐμένα οἱ Μοῖρες μὲκαψαν, κι ἀχόρταγο ἓνα σκάνιο
Μὲ καρδιολιώνει, καὶ θρηνώ τὸ θανατὶ τοῦ Ἀδώνη.
Πεδνήσκεις, ὦ τρισπόθητε! Σὰν ὄνειρο καὶ οἱ πόθοι
Μου σβύστηκαν, κι ἀλόμεινε στέρφα ἡ Κυθέρεια. Κούφια
Οἱ Ἐρῶτοι ἀχοῦν στὰ δώματα. Γιὰ σὲ ὁ κεστός ἐχάθη.
60 Ἀψι, τόσο ὄριος, βάλθηκες μὲ τὰ θεριά σαμάχη!
Παρόμοια ἡ Κύπρη ἐμύρετο.—Θρηνολογᾶν οἱ Ἐρῶτοι :
«Ἄλιὰ κι ἄλιὰ στὴν Κύθειρα! Χάθηκε ὁ ὄραιος ὁ Ἀδώνης!
Καὶ χύνει τόσα δάκρια ἡ Παφίτισσα, ὅσο ὁ Ἀδώνης
Χύνει αἷμα» καὶ κεῖ γίνονται στὴ γῆς ὅλα λουλούλια.
65 Καὶ τὸ αἷμα ῥόδο ἀχνοβολᾶ, τὰ δάκρια κι ἀνεμώνια.
Ἦ, κλάψε τον τὸν Ἀδωνη! Χάθηκε ὁ ὄραιος ὁ Ἀδώνης!
Μὴ μὲς στὶ δριμνία ὀλοθρηνᾶς τὸ παλληκᾶρι, ὦ Κύπρη.
Εἶναι ἔρημη γιὰ τὸν Ἀδωνη κι ἄλαρη ἡ κοίτη ἐτούτη,
κι ἀρμόζει στὸ κλινάρι σου νὰ ὑπνᾷ ὁ νεκρὸς ὁ Ἀδώνης.
70 Τι ὀμορφος εἶναι, ἂν καὶ νεκρὸς, καθὼς κοιτεται τώρα.
Πὶ σὲ σεντόνια μαλακὰ μευλάβεια ἀπίθωσέ τον,
Στὸλόχρυσο κλινάρι ὁποῦ μὲ σὲ στὸ θεῖο τὸν ὕπνο
Τὶς νύχτες σμίχτηκε,— νεκρὸς κι ἂν εἶναι ὅμως ποθειέται,—
Καὶ πλέξε του ἀνθοστέφανα, — τι ἀλήθεια κι ὅλα τάνθη
75 Μαζὶ μαυτόν, σὰν πέθανε, καὶ κεῖνα μαραθῆκαν,
Καὶ ῥάνε τον μὲ ἀρώματα ἀπ' τὰ συριακὰ καὶ μύρα.
Μᾶλι! Τὰ μύρα ἀθύμαστα. Τὸ μύρο ἐχάθη, ὁ Ἀδώνης!
—«Ἦ, κλάψε τον τὸν Ἀδωνη!», θρηνολογᾶν οἱ Ἐρῶτοι.
Πάνου σὲ ροῦχα πορφυρὰ κοιτεται ὁ ἀβροῦς ὁ Ἀδώνης.
80 Ὀλόγυρα ἀπ' τὴν κλίνη του μυρολογᾶν οἱ Ἐρῶτοι,
Καὶ κούρονται τὴν κόμη τους γιὰ τὸν Ἀδώνη. Ἐκεῖ ὅλοι :
Ὁ τοξευτῆς ποῦ τύλωνε τὸ τόξο, τὴ φαρέτρα
Ποῦ φτέρωνιζε, αὐτὸς ξέλυσε τὰ σάνταλα τοῦ Ἀδώνη
Οἱ ἄλλοι λαγήνια μὲ νερὸ χύνουνε στὸ λεβέτι,
85 Κεῖνος τοῦ γιάνει τὸ μερί, ἄλλος πίσω τὸν ριπίζει.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ...

*«Night is the time to weep,
To wet with unseen tears
Those graves of mem'ry where sleep
The joys of other years»
Montgomery.*

Καὶ τώρα τὸ κέλος ἦρθε τὸ μοιραῖο
ποῦ φεύγοντας ἐστὶ γιὰ τὴν ὀριωπλασμένη
Ἀθήνα, μ' ἀφίνεις τῆς σάρκας τὴν ἀνάστα
καὶ τὰ σημάδια τῶν θλιβερῶν πυρῶν φιλιῶν
Γιὰ μόνη θύμηση ἀλάρωτη· Σὺ μοῦ ἀφίνεις
τὴ νύχτα τὴ στοχαστική.
Καὶ τώρα κλαίοντας στὴ μοναξιά τῆς νύχτας
τὸ σαπφειρῖνο πυρὸ ἀνατουφίξω χάδι...
...Καὶ τώρα ἡ σιωπὴ τῆς νύχτας μὲ θαράνι.
Χωρὶς ν' ἀναρριγῶ σὲ κάθε φύλλου πτώση
τὸ χωρισμὸ ἀνανογᾶω τὸν ἀπάντεχο
τὴ νύχτα τὴ φρικώδικη.
Καὶ τώρα πάντα ζῦπνο καὶ ρεμβὸ μὲ βρίζκει
ἡ ὄρα, ποῦ μὲ χάδια ἡ γῆ κι οὐρανὸς σιμόνουν
κ' ἡ νύχτα ἡ νωχελικιά, μονότονη στυγγή,
ἀφίνοντας τὸ φῶς τὸ θλιβερὸ τ' ὄρθρινὸ
στὶς ραχνιασμένες σκιὰς τῆς κάμαρας γιὰ νᾶμπει
φεύγει μυροσταλάζοντας.

Γ. ΛΙΜΝΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΒΙΛΙΤΩΣ τοῦ PIERRE BOUS

ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΕΡΕΝΑΤΑ

- Ἦσκε, πανώριε μου, καλέ,
τοῦ δάσου, ἐσύ, στολίδι,
σὲ σένα ποῦπρεπε νᾶρθεῖ
πέ μου
πέ μου πῆγεν ἡ καλούλα μου;
—Στὸν κάμπο ἐκεῖ κατέβηκε...
—Κάμπε μου, ἐσύ, ὀλοπράσινε,
μὲ τὰ μύρια ἀρώματα,
ποῦ πῆγεν ἡ ἀγάπη μου;
—Πῆρε τὴν ἀκροποταμιά...
—Ὀμορφο ποταμάκι μου,
ποῦ νὰ περνᾶει τὴν εἶδες,
πέ μου εἶναι κοντὰ μαί;
—Τώρα καὶ μένα μάφησε,
τὸ μονοπάτι πῆρε...
—Μονοπατάκι, δὲ μοῦ λὲς
τὴ βλέπεις, σὺ, ἀκόμα;
—Τὴ δημοσιά ἔχει πάρε
μόλις εὐτὴ τὴν ὄρα...
—Ἦ δημοσιά μου πάλευκη,
τῆς πολιτείας στράτα,
πέ μου ποῦ τὴν ὀδήγησες;
—Στὸ γιαλιτὸ τὸ δρόμο μου,
Στὶς Σάρδες ὅπου πάγει...
—Ἦ δρόμο μου γιαλιστερὲ
μὴν τύχη καὶ νᾶγκίξεις
τὰ δλόγιμα τὰ πόδια της;
—Στοῦ βουλιὰ μας τοῦ τρανοῦ
Ἦκεῖ στὸ σαράϊ ἐμπῆκε...
—Παλάτι, ἐσύ, περιλαμπρο,
τοῦ τόπου μας καμᾶρι
μὴν κλείνεις μὲς τὸν κόρφο σου
τὴν κόρη ποῦ στὰ βᾶθη μου
εἶδην ἔχει φωλιάσει;
—Γιὰ ἰδὲς, πάνω στὰ στήθια της
μπερλάντια πὼς φαντάζουν,
φοῦντες παχὲς πὰ στὰ μελλιά,
στὰ πόδια της τὰ δλόγιμα
στράφτουν μαργαριτάρια
καὶ χέρια δύο τριγύρω της
σφίγγουνε τὸ κορὰί της.

Μετάφραση.

ΚΩΣΤΑΣ ΡΑΔΙΝΟΣ

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΕΙΣ

Συλλογίζομαι τώρα πού τὸ δειλί ἀργοσβύνει
μ' ἓνα χάδι μεταξύνο στὸ μαβί μας βουνό,
συλλογίζομαι ἀγάπη, ἄχ, τὸ πρῶτο μας δειλί
μέσα σ' ἓνα δωμάτιο, πού ἀπολάψαμε οἱ δυό.

Θὰ θυμάσαι. Εἴταν ὁμορφα μὲς στὰ φῶτα πού ἀνάβαν,
μὲς στὸ θόρυβο πού ἔφταναν ὡς ἐμᾶς νὰ μᾶς βρεῖ,
οἱ σκιές του ὡς ἔπεφταν, γκριζωπὰ λὲς μαγνάδια
καὶ μᾶς τύλιγαν ἄφωνες τὴν τροχὴ μας ψυχῆ.

Ἐκοιτοῦσα τὰ μάτια σου, ὦ ! τὰ μάτια σου ἐκεῖνα
πού κρατοῦσαν στή λάμψη τους τὴν πολὺ σκοτεινὴ
μιὰ χαρὰ πού ταξίδεψε μὲς στὰ χρόνια γιὰ νᾶσθει,
νὰ στολίσει μὲ κρίνα μιὰ θλιμμένη ζωῆ.

Καὶ τὰ χέρια σου πού ἐσφιγγαν τὰ δικὰ μου τὰ χέρια.
Καὶ τὸ στόμα σου, ρόδο ματωμένο, γλυκὰ
ὡς φιλοῦσε τὸ χέρι μου, κάτι ἀχνότρεμε μέσα,
σὰν ὄνειρου λὲς λίγωμα, στή φτωχὴ μου καρδιά.

᾽ὦ ! σ' ἀγάπησα τόσο καὶ θυμοῦμαι καὶ πάλι
ὅπως σβύνει τὸ δειλί στὸ μαβί μας βουνό,
ἓνα ξένο δωμάτιο, πού χαρήκαμε ἀγάπη
μιὰ χαρὰ πού δὲν ἤλπιζα στή ζωῆ νὰ χαρῶ.

Χίος

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΟΪΖΟΣ

== N A Ί N A ==

Ναῖνά! Γλυκὸ μου τραγοῦδι' ὅλη τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα τὴ μάξιφα
σ' ἓνα ρουμπίνι κ' ἦρθα φτωχὸς τραγουδιστὴς τῆς ἀγάπης, νὰ στήν προ-
σφέρω στὰ πόδια σου, πού πάτησαν πάνω σὲ τόσες ἄλλες καρδιές. Ναῖνά!
Προσφέρθηκα θυσία σὲ Σένα καὶ μὲ τὴ λύρα μου διάβηκα τὸ κατῶφλι σου
σκυφτὸς ἀπὸ εὐλάβεια κ' ἀπὸ φόβο μὴν ἀντικρύσω τὸ γλυκὸ ὑπνότισμα
τῶ ματιῶνε Σου....

Ναῖνά! Σπασμέν' ἡ λύρα μου κ' ἡ καρδιά μου συντρίμια στὸ βωμό
σου.... Ἐπεσα τότε κ' ἐγὼ, θυσία πού εἶχα ὑποσχεθῆ, μὲ Σὺ θέλησες νὰ
μοῦ κἀνης καὶ τὴ θανὴ πειδ μαρτύριο....

Ναῖνά! Μὲ τὴ λύρα μου σπασμένη καὶ δίχως καρδιά, ἔφυγα σκυφτὸς
ὅπως κ' εἶχα ἐρθῆ. Μὰ γιὰ πέσ' μου θὰ μπορέσω τὴν ἀγάπη νὰ τραγουδῶ
τώρα πού δὲν ἔχω πειὰ καρδιά καὶ λύρα; Φτωχὸς τραγουδιστὴς πεθαίνω.

᾽Ὅλα συντρίμια.... Θυσία τελειωμένη.

Θεογίνκη

Α. ΡΕΓΚΟΣ

Ο ΘΑΛΑΣΣΟΛΥΚΟΣ

᾽Ὅλος ὁ κόσμος, εἶχε νὰ πῆι πὼς δίκαια ὁ καπετὰν Γεώργης ὁ Μηγιώ-
της ὑπόφερε καὶ δυστυχοῦσε πρόσφυγας, ἄθελά του, στὸ νησί μας μὲ τὴ φα-
μιλιά του ἀποκλεισμένη στήν Τουρκία, σ' ἓνα Ἑλληνικὸ χωριό, πού ὅλος
ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς του, πρόσφυγας κ' αὐτὸς ἀπὸ ἓνα χρόνο τώρα, ὑ-
πόφερε καὶ δυστυχοῦσε στὸ ἴδιο τὸ νησί μας καὶ σ' ἄλλα τὰ νησιά. Ὅλοι
τότε οἱ ραγιάδες τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, φέβγοντας τοὺς Βασι-
βουζούκους καὶ τοὺς Ζητιῆδες ἀφήγανε τὰ σπῆτια καὶ τὰ χτήματά τους
καί, πὼς πρῶτος νὰ σωθεῖ στὰ Ἑλληνικὰ νησιά, πάσκ ζε. Ὅμως ὅσο καὶ
ἂν τὸν κατηγοροῦσαν τὸν καπετὰν Γεώργη, τὸν ἀσπρομάλλη κείνο γεροῦλο
τῆς Θάλασσης, τὰ βιάσανά του ἦτανε περσότερα καὶ ἀπὸ τοῦ πιδ δυστυχῆ
ἀκόμα πρόσφυγα τὴν κατομοιριά. Τὸν κατηγοροῦσαν πρῶτα, πὼς τὴν ἐποχὴ
τοῦ διωγμοῦ ἔχοντας τὸ καίρι του δεμένο στὸ μῦλο ἀδιαφόρεσε ὀλωσδιόλου
γιὰ τὸ σωσμὸ τῶ σιχωριανῶνε του, πού καὶ μὲ ψαρόβαρκες ἀκόμα περνά-
γανε ὄχτῳ μίλια—φορτοῦνα πολλὲς φορὲς—γιὰ νὰ σωθοῦνε στὰ νησιά
κιντυνέβοντας νὰ πιγούνε. Τὸν κατηγοροῦσαν ἀκόμα πὼς μόνος ἀπὸ τὸ χω-
ριὸ ἀτόμενε στὸ σπῆτι του, πὼς ἦταν ἓνα μὲ τοὺς Τούρκους καὶ γι' αὐτὸ
δὲν τὸν πειράζανε.—Μόνον ὁ Θεὸς ξέρει ἂν οἱ κόρες του μένουν ἀκόμα
ἀγνές.— Ὡς τόσο τὸ χωριὸ ἄδισε, καὶ μόνος ὁ καπετὰν Γεώργης ὁ Μη-
γιώτης ἔμεινε μὲ τοὺς Τούρκους, Ὁ ἄπιστος ραγιάς, μὲ τοὺς ἄπιστους Ἀγα-
ρινούς! Μὰ φαίνεται πὼς ἡ κατάρα τοῦ δυστυχῆ πιάνει, κ' ἔτσι δὲν ἄρ-
γησε ὁ Θεὸς νὰ τὸν τιμωρήσει, ὁ Θεὸς, πού μόνος κείνος ξέρει ν' ἀποδίνει
τὸ δίκαιο στὸ δίκαιο καὶ τὸ ἄδικο στὸν ἄδικο.

Μιὰν αἰγὴ, πού προμηνοῦσε ἡσυχὴ καὶ καλοκαιρινὴ μέρα τοῦ Φλεβάρη,
ὑστερ' ἀπὸ ὀλόγυχη τρικυμία, πού σ' αὐτὴν εἶχε ξεσπάσει, λὲς, ὅλος ὁ ἄγριος
χειμῶνας κεινοῦ τοῦ χρόνου, μιὰ κόκκινη μικρὴ βάρκοῦλα εἶχε πιάσει γιὰ
στὰ νοτιοανατολικά ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ μας ἐρχομένη ἀπὸ τὸ Πέλαο, σὲ
μιὰ ἀπὸ τίς πολλὲς σκάλες (φυσικὰ λιμάνια) πού ποτὲ δὲν εἶνε ἔρημες ἀπὸ
ψαράδες καὶ ἄλλους ναφτικούς. Ὅπως φαινότανε τώρα, ἓνα μίλι ἀνοιχτά,
ὄλοι διακρίνανε πὼς ψαρόβαρκα δὲν ἦτανε κ' ὄλοι βεβαίωσανε πὼς ἦτανε
φελούκα καϊκιού πού σίγουρα θάγε ἀναβαγῆσει τὴν περασμένη ἄγρια νύχτα.
Τέλος σὲ λίγο, ἔπιασε γιὰ κ' ὁ Γιάννης ὁ Ταχός, ψαράς, γνώρισε τὸν κα-
πετὰν Γεώργη τὸν Μηγιώτη, τὸν Ἀσπρομάλλη κ' ἀσπρογένη γεροῦλο συ-
χωριανόνε του.

Παράξενο! Τὴν περασμένη νύχτα, σιμὰ στὸ μαγκάλι τοῦ μπακάλλικου
—καφφενείου τοῦ κυρ Δημητροῦ, ὁ ἴδιος ὁ Γιάννης ὁ Ταχός μᾶς δηγότανε
τὴν ἱστορία τοῦ διωγμοῦ τοῦ χωριοῦ τους καὶ ὅσα παραπάνω εἶπα γιὰ τὸν
καπετὰν Γεώργη τὸν Μηγιώτη. Σύμπτωση νὰ κείς πὼς ἦτανε, γιὰ διαβόλου
συνέργεια;

Ἀφ' οὗ ὁ Γεώργης ὁ Μηγιώτης τραβῆξε μερικὰ κονιά στοῦ κυρ Δη-
μητροῦ, κεράσματα στὸ φιλοξενούμενο ἀπὸ ὄλους μας, ἄρχισε τὴν ἱστορία
του, πού τὴν παραθέτω ὅσο πιστὴ μπόρεσα νὰ τὴ συγκρατήσω τόσα χρό-
νια τώρα.

Καὶ πρῶτα πρῶτα θέλοντας νὰ δικαιολογήσει τὴ διανογὴ του στὸ
διωγμὸ—φανταζότανε κ' ὁ ἴδιος πόσο θάγε κατηγορηθεῖ ἀπὸ τοὺς συχω-
ριανούς του—μᾶς εἶπε γιὰ τοὺς διὸ γιούς του, στρατιῶτες στὸν Τουρκικὸ

Στρατό, πού κ' οἱ διό χάρη στά μέσα πού διαθέτε, ὑπηρετοῦσαν ἕνα χρόνο δλάκερο μέσα στή Σμύρνη παίροντας μάλιστα συχνά ἀδεια γιά τὸ σπίτι τους. Ἔτσι ταχτικά τοὺς ἐβλεπε καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ διωγμὸ καὶ ἕνα χρόνο ὕστερα ὡς πού κ' οἱ διό φύγανε γιά τὸ Μέτωπο τοῦ Τσανάκαλε.

Ὁ μεγάλος ὁ Γιάννης, σκωτώθηκε, ὁ ἄλλος ὁ μικρότερος χάθηκε. Ἴσως νὰ λιποτάχτησε στοὺς Ἀγγλογάλλους καὶ ἴσως νὰ ζεῖ, πῶς ξέρεῖ! Δάκρυα χοντρά κυλίσανε στὸ ρυτιδωμένο πρόσωπο τοῦ γερολικου καὶ στεναγμοὶ βαθιοὶ βγήκανε ἀπὸ τὸ πλατὺ στήθος του.

Ἔσυρε τὸ κέκνινο μαντύλι ἀπὸ τὸ λαιμὸ του καὶ πολλὲς φορὲς ὡς τὸ τέλος τῆς δήγησής του τόφερε στά μικρὰ γαλατὰ μάτια του.—Πῶς νὰ μὲ κατηγοροῦνε; Πῶς; θέλανε νὰ φήσω τὴ διό μου παλικάρια στρατιῶτες στήν Τουρκία καὶ νὰ φύγω;—Πῶς πονετικὸς πατέρας θὰ τόκανε αὐτό; Ἔμεινα..... Ἔμεινα..... κακιὰ ὦρα! καὶ τὰ δάκρυα βρέξανε τὰ λευκά του γένια. Εἶμαι ὁ πῶς δυστυχισμένος ἄνθρωπος!

Κανένας δὲ διάκοψε τὸ δυστυχισμένο πατέρα κ' ὄλοι βαθιὰ συγκινημένοι τὸν ἀκούγαμε.

—Κακιὰ μου μοῖρα! ἐξακολούθησε φέροντας βαριά τὸ χέρι του μὲ τὸ μαντύλι ἀπὸ τὰ μάτια τὸ γόνα. Κακιὰ μου μοῖρα! Εἶχα μονάχος μείνει πιά στὸν κόσμο χωρὶς στήριγμα γιά τὰ γεράματά μου πού μὲ φτάσανε γρήγορα, ὅσο δὲ λογάριαζα.

Τῆ μεγάλη μου κόρη τὴν Τριανταφυλλιά—τὴ θυμάσαι Γιάννη; μοῦ τὴν πήρε μὲ βία στὸ χαρὲμι του ἑνὸς Τούρκου μπήκασης. Δὲ μπόρεσα νὰ τὴ σώσω· ὁ Βαλῆς τῆς Σμύρνης εἶχε ἀλλάξει καὶ ὁ καινούργιος Βαλῆς οὔτε καταδέχτηκε νὰ μὲ δεῖ στὸ πρόσωπο. «Νὰ τοὺς διώξετε τὸν Γκιοῦρηδες» εἶτανε ἡ διαταγή του ὅταν ἔμαθε πῶς ἤμουνα Ρωμηός! Κ' ἐξακολούθησε νὰ κλαίη πικρὰ καὶ βαθιὰ νὰ στενάξει.

—Καὶ πῶς ξέρεῖ τώρα τί θὰ γίνεται καὶ τί θὰ πογίνει ἄβριο ἢ ἄμοιρη ἢ γυναϊκά μου χωρὶς προστάτη, χωρὶς στήριγμα, μὲ μόνη παρηγοριά καὶ πόνο μαζὺ τῆ μικρῆ τὴν κόρη μου! Ἄ! ἄτιμε Ἀγαρηνέ, κακοῦργο! Ὅσο γιά μένα φαίνεται πῶς δὲν ἐξώφλησα ἀκόμη μὲ τὴ μοῖρα μου, ἀφ' οὗ βγήκα ζωντανός σ' αὐτὴ τὴ στεριά γιά νὰ βασανίζομαι ἀκόμα!

Ἐπομονὴ καπετάν Γιώργη κ' ἔχει ὁ Θεὸς μουρμούρισε ὁ Γιάννης ὁ Τακός.

—Ἀντέχει ὁ βράχος στὸ κύμα κ' εἶνε παιγνίδι γι' αὐτὸν τῆς θάλασσας τὸ βουγγητό, σὰ πᾶνει τὸ ἄγριο κύμα στή ρίζα του καὶ τὸν λούζει μὲ λεφκοὺς ἀφροῦς· μὰ σὰ φυτέψουνε στά σπλάχνα του δυναμίτη..... Ὡχ τὸ στήθος μου..... ἡ καρδιά μου! λίγο νερό!..... Πνίγομαι!

—Ἄ! Παιδιά μου: ἂν ξέρατε ὁ δόλιος πόσο ὑπόφερα καὶ πῶς σώθηκε τὴν περασμένη νύχτα θ' ἀπορούσατε ἂν εἶμαι γῶ ὁ ἴδιος πού τώρα σὰς μιλῶ ἢ ὁ ἴσκιος μου.

Εἶχα δεμένη τὴ μπροτσέρα μου καὶ ξαμαρτωμένη στὸ μῶλο χωρὶς οὔτε καὶ νὰ σκέφτομαι πῶς γι' αὐτήνα. Ὅταν πρὸ 15 μέρες μὲ κάλεσε ὁ Γιούσμπασης στὸ καρακόλι καὶ μὲ διάταξε νὰ ετοιμάσω τὸ καΐκι μου γιά ταξίδι χωρὶς καμιάν ἄλλη ἐξήγηση. Τὸν ἀκουσα χωρὶς καθόλου ναντιλογῆσω κ' ἀρμάτωσα καὶ ἀπελάμωσα τὸ καΐκι, χεϊμῶνας καιρός, γέρος ἄνθρωπος μὲ ρεματισμούς, βρεμένος ὅλη μέρα στά νερά καὶ στις βροχές. Ψῆς ἀπὸ τὸ

πρῶτ' ἀρχίσανε νὰ φορτώνουνε τουφέκια, σὲ κάσες, καὶ μπαρούτια. Δὲ μ' ἄφησαν καθόλου νὰ βγῶ πιά ἀπὸ τὸ καΐκι κ' οὔτε μοῦ ἐπιτρέψανε ν' ἀποχαιρετήσω τὴ γυναῖκα μου γιατί, φῶς φανερό πιά ἦτανε, πῶς θάκανα ταξίδι.

Ἀφοῦ νύχτωσε καλὰ, τέσσεροι Τούρκοι ζαμπίτηδες μὲ πολιτικά μπήκανε μὲς τὸ καΐκι καὶ μὲ διατάξανε νὰ κάμω πανιά.

Ἀρώτησα φοβισμένος «γιατοῦ»; Ἡ ἀπάντηση ἦτανε ξερὴ καὶ ἀπότομη «σόνρα σοῦλετζεῖζ» (Ἦστερα θὰ σοῦ ποῖμε). Σὰν ἀνοίξαμε ἕνα διό μίλια μὲ κάλεσε ὁ ἕνας, ἀπὸ τοὺς τέσσαρους ὁ πῶς ἄγριος, πού φαινότανε γιά ἀρχηγὸς κάτω στήν καμινὴ μου τῆς πρύμης, πού σὰ νοικοκύρης ἦτανε ἐγκαταστημένος. Εἶχε ἀνοιχτὸ ἕνα ναφτικὸ χάρτη, δὲν ξέρω γῶ ἀπὸ χάρτες, καὶ μοῦπε ξερὰ ξερὰ ὅτι θὰ πάμε στήν Τριπολίτιδα. Πῶς ξέρεῖ τὸ σχέδιό τους! Ἴσως θάχανε σκοπὸ πολιτικὸ γιά νὰ ἐπαναστατήσουνε τὸν πληθυσμὸ κ' ἔτσι νὰ φέρονε ἀντιπερισπασμὸ στήν Ἰταλία. Πῶς ξέρεῖ; Κρύος ἰδρώτας μ' ἔλουσε τὸ πρόσωπο καὶ ἀμέσως θυμῆθηκα τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιά μου, ὅπως σὲ καθένα πού κιντυεύει μακρυνά, ἀπὸ τὴ φαιμιά του συβαίνει.

Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἀρμάτωσα, γλυκὸ βοοιαδάκι φρυοῦσε κ' ἡ μπροτσέρα μου σὰν πάπια ἀλαφριά καὶ γλυκοθάλασση εἶχε καθαζάρει τὸν ἄσπρο κάβο καὶ τὸ φανάρι τὸ σβυσμένο ἀπὸ τόσα χρόνια τώρα μὲ τοὺς πολέμους καὶ τοὺς ἀποκλεισμούς. Μαῖτρα σύννεφα ἀρχίσανε νὰ φαίνονται στὸ μπουγάζι πού τὰ σβίζανε ἀστραπὲς κ' ἀστροπελέκια καὶ τὸ βοητὸ τῆς φουρτούνας, πού σὲ λίγο θὰ ξέσπαζε ἄγρια, ἀκοιότανε ἀπὸ μακρυνά θύροβό. Ἐπιασα ὅλες τις μοῦδες καὶ εἶπα στὸν ἀρχηγὸ τῶν Τούρκων πῶς θάβρεπε σὲ κάπιο κάβο νὰ πιάσουμε καὶ νὰ φουνατάρουμε. Μὲ τὸ πιστόλι· νά! Ἐδῶ στ' αὐτὴ μου! μὲ διάταξε νὰ μὴν ἀλλάξω πλώρη καὶ νὰ τραβάω γραμμὴ στ' ἀνοιχτὸ Πέλοσο μεταξὶ Χίος καὶ Σάμος.

Σὲ λίγο οἱ ἀντένες καὶ τὰ ξάρτια τρίξανε στὸ δυνατὸ τῆς κατεβρασιάς ἐρχομὸ κ' ἡ μπροτσέρα μου λίγο νὰ μπατίρη. Πρόλαβα κ' ὀρσάρισα: ἐρριξα τὸ πλωριὸ πανί καὶ μὲ τὸ πριμὸ λασκαρισμένο καὶ τὴ σκότα τοῦ φλόκου μου λασκαρισμένη κ' αὐτὴ, πρίμησα. Σὰ σφαῖρα ἐφενγε τώρα πρῖμα τὸ καΐκι καὶ ἔκοβε τα μίλια μὲ τὸ ψαλίδι. Καβατζάριζα τότε τὸ Βενέτικο, ὅταν φάνηκε μπροστά μας ὁ Ἐγγλέζος. Ἐνας προβολέας καὶ γῶ δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ, ἔλουσε τὸ καΐκι τὴ νύχτα μὲ τὸ δυνατὸ φῶς του. Οἱ Τούρκοι κρυφτήκανε στ' ἀμπάρι, ἐγὼ ἀμέσως ὀρσάρισα γι' ἡ νὰ κόψω τὸ δρόμο τοῦ καΐκιου. Μὰ ὁ ἀρχηγὸς τους, μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι πάντα, μὲ διάταξε νὰ συνεχίσω τὸ ταξίδι πρῖμα.

Μόλις πάλι πρίμησα μία κανονιὰ πέφτει ἑκατὸ μέτρα μακρυνά ἀπὸ τὴν πλώρη μου, δευτέρη, τρίτη Ὁ Τούρκος κρύφτηκε κ' αὐτὸς στήν πρύμη.

Δὲν ἔχασα τότε καιρό· ρίχνοντας τὴ φελοῦκά μου στή θάλασσα μπήκα μέσα, ἄφησα τὸ καΐκι στοὺς τέσσαρους ἀνέμους καὶ δοκίμασα νὰ σωθῶ στὸ Βενέτικο.

Κάηκε ἡ καρδιά μου ὅταν εἶδα ἀντενες κ' ἄλμπουρα καὶ ξάρτια νὰ πέφτουνε σωρὸς στή κουβέρτα καὶ τὸ καΐκι μου, μέσα ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ προβολέα, ξυλαρμένο κ' ἀκυβέρνητο νὰ σχαμπαλεβάρη καὶ νὰ μποζάρη στὰ κύματα.

Είχα πιά πιάσει γιαλό στο Βενέτικο, όταν είδα το Άγγλικό καράβι να σταματάει σα μαύρο μεγάλο νησί στο Πέλαο. Κ' είπα: ξέχασε πιά, γέρο Μηνιώτη, το καϊκι σου. Μετάνιοσα που δεν έμεινα ως το τέλος, μ' ο φόβος μήπως από τις κανονιές τινιχτώ από στιγμή σε στιγμή στον άερα, μ' έκανε να φύγω μη λογαριάζοντας, τον κίνδυνο της θάλασσας, με τη φληνκα μου.

Πόλεμος είναι και δε χορατέβει. Τώρα τι απόγιναν οι μουσαφιρέοι μου πιδς ξέρει! Ίσως να τους πιάσανε, ίσως να τους τινάζανε με το καϊκι στον άερα.— Αμή! Παναγία μου! και σταυροκοπήθηκε ο γέρος. Μά φαίνεται πώς τους πιάσανε με το καϊκι γιατί δεν άκούστηκε καιιά μπόμπα πιά να σπάση.

Περασμένα μεσάνυχτα μαλάκωσε λίγο ο καιρός' σταυροκοπήθηκα και μπήκα στη φελοῦκα και νάμαι 'δω στην ίδια σκάλα, που τόσα χρόνια πριν, ευτυχισμένος με τους διό γιούς μου ερχόμουντα ταχτικά με φορτωμένη τη μπρατσεροῦλά μου, σταφίλια, πεπόνια, καρπούζια ή σιτάσι!

Πώς γυρίζουνε τὰ χρόνια! Ο Θεός να με λυπηθῆ και στέναζε βαθιά ο Γιώργης ο Μηνιώτης τελειώνοντας τη δήγηση της 'Οδύσσειάς του.

Το καϊκι του γέρω Μηνιώτη ξυλάρομενο είχε ρεμουλκηθῆ στη Μάλτα, όπως άργότερα μάθαμε από τον ίδιο, που τόσες φορές πήγε στο Άγγλικό Προξενείο ζητώντας πληροφορίες.

Όσο για κείνον τον άφρησα θυμάμαι, στη σκάλα του χωριού μας Ψαρά με την ίδια τη μικρή βαρκοῦλα, τη φελοῦκα του καϊκιού του, που τον είχε σώσει.

Του είχα κάνει ο ίδιος μιά αιτήση στον Άμερικανικό Έρυθρό Σταυρό ζητώντας πληροφορίες για την οικογένειά του. Δεν ξέρω τι απόγινε τότε κ' εκείνος ο ίδιος.

Γραμμένο στα βουνά της Ροδόπης τον Αύγουστο του 1922

ΝΙΚΟΣ ΣΩΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΓΡΥΠΝΙΑ

Εμείς οι δύο είμαστε τότε φοιτητάι στην Άθήνα, και άχόριστοι φίλοι. Κάθε καλοκαίρι μετά το Πάσχα γυρνούσαμε στην Κοζάνη με το λεπτό μπαστονάκι και βγαίναμε επιδειχτικά κάθε βράδυ στις γειτονιές γιό να βλέπουμε και να μās βλέπουν τὰ κορίτσια. Περνούσαμε την άξέγνοιαστη και όφραία ζωή του φοιτητού, που μās έτρεφαν άλλοι και μεις μελετούσαμε λίγο και διεσκεδάσαμε πολύ. Το καλοκαίρι που μέναμε στην πατρίδα μιά στενοχώρια είχαμε μόνο, που δεν είχαμε τις εύκολες και φτηνές γιό τις τότε φοιτητάς διασκεδάσεις της Άθήνας! Που να περάσουμε τις βραδιές μας; Ούτε θερινό Θέατρο, ούτε Ζάππειο τουτάχ στο γιό να κινή τον περίπατό του κανείς! Να κοιμάσαι από τας 9 το βράδυ με τις κόττες! Τι πεζή ζωή!

Έν' απόγεμα του Μάη, ο φίλος μου ο Γεώργιος, φοιτητής της Ιατρικής, ήλθε χαρούμενος στο σπίτι μου γιό να βγοῦμε το συνηθισμένο περίπατό μας.

— Τάμαθες Κώστα! άπόψε έχουμε ξενίχι! και γλέντι. Η μητέρα μου είναι προσκαλεσμένη στην άγρυπνία της Γέρω-Λαζαρίδενας, στους άγιους αναργύρους και μου είπε, αν θέλεις να πάμε και μεις. Θα είναι τολές κόσμος κορίτσια προ πάντων, θα έχουν κεράσματα, γλυκά, κρασί και γλέντι ως το πρωί. Τι λές έρχεσαι να πάμε;

— Τρελλάθηκες, μωρέ Γεώργιο, και μ' άρχισες με τις έκκλησιές και τὰ Μοναστήρια! Τι έρημογλέντι θάνε αυτό με ψαλτάδες και Παπάδες! Με το χερουβικό θα γλεντήσουμε; Ποῦ όμως άλλου να πάμε άπόψε; Άς εἶνε έρχομαι!

Όταν πήγαμε μεις στην έκκλησία, η άγρυπνία είχε άρχισει προ πολλοῦ. Όλες άγρυπνίες καντήλες και οι κίτρινοι μετάλ्लινοι πολυέλαιοι ήταν αναμμένοι. Το θυμίαμα και το λιβάνι σκορπίζανε μιά θείαν εὐωδιά που έφτανε και ως το περίβολο της έκκλησιάς. Μόλις είχε τελειώσει τὰ πρώτα έξ τροπάρια του άκαθίστου ο Παπαγιάννης της Μαρίας και η έπαφδς με το »χαίρε νύμφη άνίμφευτε» άντηχοῦσε στους θόλους της έκκλησιάς που ψάλλνότανε από τους ψάλτες και το θηλυκό έκκλησίασμα, γιατί αν έξαιρέση κανείς τους παπάδες, τους δύο ψάλτες Σκορδοτίναν και Γιώργην (της Χατζήνας, το χορηγό της άγρυπνίας Γέρω-λαζαρίδην και μās τους δυό τελευταίους έπισκοπτες, όλο το άλλο έκκλησίασμα αποτελείτο καθαρός από γυναικόκοσμο. Ήσαν εκεί μέσα πρώτα πρώτα όλη η θηλυκή γειτονιά της Λαζαρίδενας με επί κεφαλής την κυρά-Θεμέλινα με τις φιλενάδες της, έπειτα η θηλυκές συγγενείς του χορηγοῦ και της γυναίκας του και όλες οι φιλενάδες και οι φιλενάδες των φιλενάδων. Από την καντηλανάφτρα τη γρηά Κατερίνη της Χαλβατζούς, που μόλις κατόρθωνε να σύρη τις παντόφλες και τὰ πόδια της όταν άναβε η έσβυνε τὰ κεριά, έως τη δεκαοχταετή μοδιστροῦλα, τη Χιονιά του Γκρέζου, που μόλις είχε γυρίσει από τη Σαλονίκη, όλο μόδα, δροσιά και έμορφιά κ' έσκαντάλιζε τις γρηές με τὰ προκλητικά της κατσαρά μάλλια, με τὰ προκλητικότερα «ψιού-ψιού-ψιού» και με τις ματιές που έρχοιχε σ' εμάς όταν μπήκαμε στην έκκλησία.

— Άγρυπνία και κόρακας! Άψυθίρισε η ύψηλή και λιπόσαρκη γρηά-Μπαμπαράγκω σκύβοντας στο αυτί της κοντής Στακόλαινας της μαμμής, αυτό το Πανουκλήρικο θα μās κολάση όλες άπόψε. Σμαμα! άκούει τι διαβάζει ο Παπās; όλο τ' δασκαλέοι κυττάζει! ύπονοώντας εμάς. Να με σ' χωρέης Παναίτσα μ'!! κ' έκαμε το σημείο του σταυροῦ ψυθιρίζοντας με τις άλλες γυναίκες το «άλληλούια σαν έπωδο των Τροπαρίων του άκαθίστου, που διάβαζε τη στιγμή εκείνη ο Παπαντροῦγκος.

— Φτάνει, φτάνει τώρα. Τὰ πήρες όλα κατήφορο! Δεν ανοίγεις τὰ μάτια σ' να ιδῆς, που τελειωσεν η έράδα σ'! άκούστηκε ξάφνου από το έσωτερικό του άγιου Βήματος μιά όξεια και διαπεραστική φωνή. Ήταν ο Παπακώτσος, ο αιωνίως θρουβοποιδς λειτουργός του ύψιστου, που θυμίζε με τον τρόπο αυτό στο γέρο και κύπα Παπαντροῦγκον ότι έπρεπε να παραχωρήση τη σειρά του, στην άνάγνωση των Τροπαρίων, σε άλλον.

— Έχει δίκιο ο Παπακώτσος, είπε με την χοντρή και έρρινο φωνή του ο Σκορδοτίννας ο ψάλτης και επανέλαβε και πάλι άργά άργά την έπωδο «άλληλούια» ως που να βγει ο Παπακώτσος από το ιερό. Κατά τη διάρκεια της μικρής αυτής χαμωδιάς ο θηλυκόκοσμος της άγρυπνίας βρήκε καιρό ν' άκούση τη γλωσσίτσα του εις βάρος της χήρας Ντέρινας που πριν χρονίση ο μακαρίτης της πήγε το ψωμί στους εργάτες στο άμπέλι

πού ήταν εκεί και ο Λιόλιος της Φαναρούς με τον όποιον λεγότανε πώς θα ξαναπαντρευτή και εις βάρος της προκομμένης Κωσταρέλλινας που έβγαινε φτιασιδωμένη κάθε πρωί στο πηγάδι για να καλημερίζεται με το μπακάλη τον Καραμούζα! Τα κορίτσια συμπρωγώντανε ελαφρά τὸ ένα πάνω στο άλλο και με κάτι κρυφά χαμόγελα και χτυπητές ματιές κάτι έλεγαν κ' εκείνα.

Εμείς στεκόμασταν σοβαροί κάτω απ' τον άμβωνα, μέσα στο allegretou κλάρα μας που ήταν τότε της μόδας και περιμέναμε να τελειώσει η άγγυλνία για να μπορέσουμε να μιλήσουμε λίγο με τὰ κορίτσια. Στο μεταξύ η άγγυλνία τέλειωσε. "Όλος ο κόσμος εκάθησε στο νάρθηκα. "Υστερα από τους παππάδες και τους ψάλτες καθώτανε ο Γέρω-λαζαρίδης, που μās προσεκάλεσε να καθίσουμε κοντά του. "Υστερα από μās στη σειρά όλες η γρηές και κάτω κάτω στο βάθος κοντά στο παρεκκλησί της άγιας Παρασκευής ήταν μαζεμένα τὰ κορίτσια με τὰ κοιφομιλήματα και τὰ πνιγμένα γόλια. Η ώρα θὰ ήτανε δυο μετά τὰ μεσάνυχτα. Το φεγγάρι έπληθαιζε προς τη δύση του και από μακριά πίσω από τη μεγάλη την αιωνόβια λεύκα του Σλόποντου έβριχνε τις άπαλές και μελαγχολικές άχτιδες του. Τα δύο κορίτσια του Λαζαρίδη άρχισαν να προσφέρουν τον καφέ και τὸ ρακί.

— Και του χρόνου, Κύε Λαζαρίδη, να είμαστε καλά να γιορτάσουμε τὸ θάμα. Οί άγιοι άναγγυροι να βοηθοῦν όλο τον κόσμο, όπως και του λόγου σου! είπε πρώτος ο Παππαγιάννης της Μαρίας, κρατώντας τὸ ποτήρι του ρακίου στο χέρι του, και οί ευχές επαναληφτήκανε εν χορῷ απ' όλους τους παρισταμένους που τους ευχαριστούσε ο Γέρω-Λαζαρίδης και έπεκύρυνε η Κυρά-Θερέλινα μ' επανειλημμένα «άμήν».

— "Ε! εις υγείαν" έτη πολλά, κύε Λαζαρίδη, είπε και ο ψάλτης: ο Γεώργιος της Χατζήνας κ' ερρούφηξε τὸ ώραίο ρακί της μέντα: ως τον πίτο και αφού έπλετάγισε τὰ χείλη του και ξαναπρότεινε τὸ ποτήρι του για να γεμιστῆ και πάλε από την κόρη του Λαζαρίδου πρόσθεσε. Και τώρα δε μās διηγείσαι ακόμα μιὰ φορὰ τὸ θαμα των άγιων, για να τ' ακούσουν και τὰ παιδιά!;

Ο Γέρω Λαζαρίδης: ήταν άνθρωπος ηλικίας 65 σχεδόν ετών παλαιός δικηγόρος με ευρεία επιστημονική και εγκυκλοπαιδική μόρφωση, σπούδασε στην Ευρώπη, είχε κατορθώσει αν όχι να πλουτίσει με την εξάσκηση του επαγγέλματός του αλλά να γίνει οικονομικῶς ανεξάρτητος σε τρόπο που να ζῆ τώρα ένα βλο μελέτης μόνο και φιλοσοφίας πάνω στὰ του κόσμου χωρίς να αναγκάζεται να δικηγورῆ από χρόνια. Ντυμένος πάντοτε καθάρια και όμορφα με την κομμωμένη μαύρη ρεδιγκότα, τὸ άνοιχτό και φαρόδύ περιλαίμιο και τὸ μαῦρο λαιμοδέτη του, έλέβαλε και με τὴ μόρφωση του ήθους και με τὴ ηλικία του τὸ σεβασμὸ στον κάθε συνομιλητή του. Ήταν ευνόητη η περιέργεια που μās κατέλαβε και μένα και τὸ φίλο μου φοιτητή της ιατρικῆς, ν' ακούσωμε τον Κύριο Λαζαρίδη πιστήμονα, να διηγῆται θαύματα άγιων. Και όμως, ο Γέρω-Λαζαρίδης άναψε ένα σπύρο, τὸ έβαλε στην πίππα του και αφού εξεσφεντόνισε από τὸ στόμα του μιὰ πυκνή τούφα καπνοῦ άρχισε να διηγῆται:

— Θα ήμουνά τότες ηλικίας 33 ετών έπαιζα με τὰ άλλα παιδιὰ της γειτονιάςτὰ άλογα ήτανε Σάββατο βράδυ. Μόλις είχα βγει απ' τὸ σπίτι μου και ήστάνθηκα πὸς δε μπορούσα πὸ να βαδίζω ντροπέμενος από τὸς συνομιληκές μου τὸς είπα «μένε τὸ άλόγο μου κουράστηκε παιδιά! έγω

θα γίνω παππούς τώρα!» Κατόρθωσα να ρίξω ακόμη λίγα βήματα έπειτα έπεσα μπροστά στην πόρτα του Μήκα του Κόκκα εκεί στη μικρή πλατεία του Πραχάλη. Θυμούμαι που κάποιος ήλθε και με σήκωσε στην άγκαλιά και με πήγε στη μητέρα μου. Από τότε επί ένα ολόκληρο έτος και πλέον έμεινα στο στρώμα χωρίς να μπορώ να κινήσω χέρια και πόδια. Οί γονεῖς μου με είχαν τότε μοναχὸ παιδί. Τι κλάμματα και τι άπελπισιά τους κατελάμβανε να με βλέπουν σ' αυτή την κατάσταση χωρίς έλπίδα να γίνω ποτέ καλά' όρεξι είχα' έτρωγα μόνο που δε μπορούσι να κινήθω. Και τι έξοδα που έκανε ο δυστυχῆς ο πατέρας μου σε γιατρούς και διαφόρους άλλους εμπειρικούς για τὴ θεραπεία μου στα χαμένα όμυς. Οί μέρες και οί μήνες περνούσανε χωρίς καμμι εν άχτινα για βελτιώση της υγείας μου. Ο Μακρρίτης ο παππούς μου, θυμούμαι πήγε μιὰ νύχτα του χειμῶνα μόνος του στο Σπήλαιο της «Νεραΐδας» εκεί ψηλά στο «Μπούρινο» κ' έφερεν ένα μπουκαλάκι άμύλητο νερό, για να τὸ πιῶ και γίνω καλά, όπως του είχανε πῆ. Πῆγε και γύριτε χωρίς να μιλήσει με κανένα, γιατί έτσι μόνο θα είχεν άποτελέσματα τὸ «άμύλητο νερό» τίποτε όμως' όλη στα χαμένα. Μιὰ Βουλγάρα μάγισσα χωρική από τὸ Καραμπουναρ ύπεσχέθηκε πὸς θα μ' έθεράπευε. Κάθε δεκαπέντε μέρες στο γύρισμα του παλαιού και νέου φεγγαριου έρχότανε και μ' έπαιρνε στην άγκαλιά της και με πήγαινε πότε πίσω από τον άγιώργη και πότε στο μεγάλο λάκκο στα Κρεβατάμα και μ' άφινε εκεί μισή έως μιαν ώρα και αυτή στεκόνταν από μακριά και έκανε ξορκισμούς και μάγια για να μου πάρουν την άρρώστεια. Τίποτε όμως' άδικα πήγαιναν και οίπῆττες που της έκανε η μητέρα μου της Μάννας, της μάγισσας. Οί μέρες και οί μήνες περνούσανε μελαγχολικά και άπελπιστικά. Στο τέλος η μητέρα μου έταξε να με σαταντίσει στους άγίους άναγγύρους. Σ' αυτή δα έδω την εκκλησία. Ήταν 27 Μαΐου σαν αυτή τη βραδυά. Μέσα στο γυναικωνίτη κοιμώμασταν οί δυο μας με την μητέρα μου. Η καντηλανάφτρα έλειπεν εκείνο τὸ βράδυ στο σπίτι της.

Εξαφνα τὰ μεσάνυχτα άκουσα έναν τρομερὸ θόρυβο μέσα στην εκκλησία. Ένι φῶς τυφλωτικό ήταν σκορπισμένο παντού. Ποδοβολητός άλόγων και ήχος μετ άλλων χτυπούσε τ' αυτιά μου. Τινάχθηκα όρθιος για να ιδῶ τι γίνεται και αιστάνθηκα τὸ χέρι της μητέρας μου να με ύποστηρίξει και να μ' έρωτά κάνοντα τὸ σταυρὸ της:

— Είδες τίποτε παιδί μου; Είσαι καλά;

— Ναι μητέρα. Είμαι καλά' πάμε σπίτι!

Υποβοηθούμενος από τὴ μητέρα μου βάδισα ως τὸ σπίτι μας μετὰ δεκατρείς ολόκληρους μῆνας που ήμουνά κατάκοιτος. Και από τότες είμαι καλά!

Αυτό είναι τὸ θαῦμα κύριοι, και άποτότες για άνάμνησή του δίδω την άγγυλνίαν αυτή κάθε χρόνο.—"Όλοι κάμανε τὸ σημείο του σταυροῦ. Ο Γέρω Λαζαρίδης είχε καταληφθῆ από ιερό ένθουσιασμό, γέμισε ξανά την πίππα του, άρχισε να βαδίζῆ στο νάρθηκα και μέσα στη γενική σιγή μās είπε.

— Έγὼ είμαι γέρος. Εὰ μ' επιτρέψετε να κοιμηθῶ όπως κάθε χρόνο μέσα στο γυναικωνίτη. Σεις μπορείτε να διασκεδάσετε. Καληνύχτα σας!

Κοζάνη. Από τις ανέκδοτες Μακεδονικές Ειδήσεις.

Κ. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗΣ

JOHN GALSWORTHY

ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΕΠΟΧΗ

Και ὁ Ἄγγελος τῶν Αἰώνων εἶπε :

Ἄνθρωπε! Ἐκατομμύρια χρόνια περάσανε ἀπὸ τότε πού ἦρθες στὴν ὑπαρξὴ καὶ τώρα πού μορεῖς νὰ πετᾷς, τώρα πού μιλάς χωρὶς σύρματα ἀπ' τὴ μιὰν ἄκρῃ τῆς γῆς ὡς τὴν ἄλλη, μορεῖς πολὺ καλά νὰ πῆς ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε πού νὰ μὴν εἶσαι ἀξίος νὰ κάνεις. Ἐχεις ἀποτελειώσει θριαμβικὸν ἀρχιτεκτονικῆς, μουσικῆς, φιλολογίας, ζωγραφικῆς καὶ ἐπιστήμης πού δὲ μορεῖς ποτὲ νὰ ξεπεράσεις. Ἐχεις δοκιμάσει ὅλες τὶς δημιουργικὰς πηγὰς τῆς Φύσης καὶ ὅλες τὶς αἰσθητικὰς τῆς ψυχῆς σου. Ὁ πολιτισμὸς σου εἶνε ἀναμφισβήτητος. Ἄς ἐξετάσουμε τὸν ὄργανισμό σου:

Σκοτώνεις, γὰ νὰ χορτάσεις, κάθε χρόνο περισσότερα ἑκατομμύρια ἄλλων ὑπάρξεων ἀπ' ὅσα σκότωσες ὡς τώρα καὶ ἔφαγες σ' ὅλη σου τὴν ἱστορία.

Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ χάρη τῆς υγείας σου! Στολίζεσαι μὲ γουναρικά καὶ φτερά σὰν τοὺς πρώτους προγόνους σου, καταστρέφοντας μὲ βάρβαρα μέσα μυριάδες ζῶων πού σου χρειάζονται τὰ δέρματά τους.

Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ χάρη τῆς ὁμορφιάς! Ντύνεσαι μὲ φορέματα πού παράγονται μὲ δουλειὰ τόσο ἄθλια πληρωμένη πού οἱ ἐργάτες τους στεροῦνται τὸ κάθε τι πού σὺ ἐχτιμάς στὴ ζωῆ.

Αὐτὸ τ' ὀνομάζεις ἐμπόριο! Ἐτοιμάζεις κάθε χρόνο τις πιὸ κολοσσιαῖες καὶ τις τρομαχτικότερες καταστρεφτικὰς μηχανὰς ἀπ' ὅλες ποτὲ ἐτοιμασθήκανε στὰ σκοτεινότερα χρόνια τῆς ὑπαρξῆς σου. Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ χάρη τῆς Εἰρήνης!

Μεταχειρίζεσαι αὐτὰς τις καταστρεφτικὰς μηχανὰς καὶ κομματιάσεις πολὺ περισσότερους ἀνθρώπους σὲ πολὺ μικρότερα κομμάτια ἀπ' ὅτι ἔχουν ποτὲ κομματιασθεῖ ὡς τώρα ἄνθρωποι.

Αὐτὸ τὸ κάνεις, γὰ νὰ κρατᾷς ψηλὰ τὴν τιμὴ σου! Στοιβάσεις ἀπὸ χρόνο τις πιὸ θαμπωτικὸς ἠθασυροὺς καὶ σχηματίζεις τοὺς δυνατώτερους συνδυασμοὺς κεφαλαίων πού ὁ κόσμος γινώρισε ὡς τώρα ἀπ' τὴ δουλειὰ ἀνθρώπων φτωχῶν καὶ δυστυχισμένων ὅπως πάντα, μέσα σὲ πολιτείες πιὸ μαυρὲς, πνιχτικώτερες καὶ λιγώτερο ἀναπτυκτικὰς ἀπ' ὅσες ὡς τώρα χριστήκαν.

Αὐτὸ τ' ὀνομάζεις Πρόοδο! Διοργανώνεις καὶ κυκλοφορεῖς ἐφημερίδες ὀλοένα καὶ πιὸ τέλεια προσαρμοσμέναι στὰ χαμηλότερα στρώματα τῶν κοινωνικῶν γούστων μὲ γρηγοράδα καὶ τελειότητα ὡς τώρα ἀπαράμιλλες.

Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ νὰ διαδίδεις γνώσεις! Προμηθεύεσαι θεάματα γιὰ νὰ σοὺ χαϊδεύουν τὴ ματιὰ, παραστάσεις, ἐκθέσεις, σπόρτ, πού δίνουν στοὺς θεατὰς τὴ τελειότερη ἀνακούφιση ὕστερ' ἀπ' ὅποιανδήποτε διαγοητικὴ ἢ σωματικὴ κούραση.

Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξή σου! Ἐφευρίσκεις ἀναπτυκτικὰ συστήματα, γιὰ τὰ ξενοδοχεῖα σου, γιὰ τὰ σπῆτια σου καὶ γιὰ τὰ μέσα συγκοινωνίας πού, οἱ πρόγονοί σου δὲν οἰκειρεύτηκαν ποτὲ στὶς πιὸ ἐκστατικὰς τους στιγμὰς.

Αὐτὸ τὸ κάνεις γιὰ χάρη τῆς φυσικῆς σου ἀνάπαυσης! Ἐπιζητᾷς ἐπιστημονικὰς γνώσεις ὡς ὅτου ἀποχτήσεις λεπτομερῶς συναίσθησι τῆς φύσης καὶ τῆς γατριᾶς τῆς κάθε μιᾶς σου σχεδὸν ἀρρώστιας.

Μ' αὐτὸ καταπραΰνεις τὰ νεύρα σου! Τόσο συζητᾷς καὶ ἀμφιβάλλεις γιὰ κάθε τι πού βρίσκεται κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο πού στό τέλος δὲν πιστεύεις πιὰ σὲ τίποτε.

Μ' αὐτὸ ἐξασφαλίζεις τὴ πνευματικὴ σου εὐτυχία. Γιὰ ὅλ' αὐτὰ εἶσαι ὑπερβολικὰ ὑπερήφανος. Ἄνθρωπε! Βρίσκεσαι στὴ δοξαμένη σου ἐποχῇ!

Κι' ὁ ἄνθρωπος ἀποχρίθηκε: Ἄγγελε τῶν Αἰώνων. Μὰς ἔχεις κρίνει στὴ δοξαμένη μας ἐποχῇ. Ἄκουσέ μας, ἀπαγοῦμε:

Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ θαμπὸ παρελθὸν φάνηκε τὸ πρωτόπλασμα παρακολουθοῦσας ἀδιάφορος αὐτὸ τὸ γλοιώδιο πρᾶγμα νὰ βεβηλώνει μὲ ζωὴ τὴ νεκρὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ χάους· τὸ παρακολουθοῦσες νὰ προχωρᾷ στὴ ζωῆ, γὰ γίνεται ψάρη,

πολλὴ, ζῶο, ἄνθρωπος. Μέσα σὲ σπήλαια καὶ στοὺς βυθοὺς τῆς θάλασσας οἱ πρόγονοί μας κρατιοῦνταν στὴ ζωῆ. Ἀνάμειο ἀπὸ χιονισμέναις ἐρημιας ἐκτάσεις, μέσα σὲ παρθένα δάση, πάνω ἀπ' ἀδιάβατες θάλασσας πλανιοῦνταν ἀπελπισμένοι, σκιαγμένοι ἀπ' τὸν ἐρχομὸ κάποιου θανάτου.

Κι' ὅλο αὐτὸ τὸν καιρὸ σὺ καθόσουνα κει-πάνου καὶ τοὺς παρακολουθοῦσες γαλήνια=χιλιάδες αἰῶνες μὲ μύριες δυσκολίες ἐνάντια σὲ κάθε κακοτέραση, πάνω ἀπὸ κάθε ἀντίδραση τῆς φύσης οἱ πρόγονοί μας ἀποχτήσανε τὴ συναίσθησι τοῦ ἐγὼ τους. Σὺ καθόσουνα κει-πάνου καὶ σκυθρωπάζεις.

Μ' ἀφάνταστους κόπους, μέσα σὲ θλίψεις σκοτεινότερες ἀπ' τὴ νύχτα μὲ πίκρες καὶ ἀπ' τὴ θάλασσα πικρότερες οἱ πρόγονοί μας μάθανε πὼς ν' ἀγαποῦνε, ἐχτὸς ἀπ' τὸν ἑαυτὸ τους, καὶ τοὺς ἄλλους. Ψηλαφώντας στὰ σκοτεινὰ, παραδορμένοι καὶ κνηνημένοι ἀπὸ ἄγρια ἐνστικτὰ, ἀποτυχαίνοντας, σιοντάφροντας οἱ πρόγονοί μας θέσανε τις πρώτες βάσεις τῆς Δικαιοσύνης. Μὲσ' ἀπ' τ' ἀπελπιστικὰ βαλτονέρια καὶ ἀπ' τοὺς μηδεμίανους δρόμους τοῦ φόβου καὶ τῆς δυσειδαιμονίας, μὲ τις ράχες ἀκουμπισμέναις πάνω στοὺς παγωμένους πέτρινους τοίχους τοῦ θανάτου μὲ τὰ μάτια ἀντίκρου στὶς αἰώνιες ἀβύσσους τῆς ἀβεβαιότητος, οἱ πρόγονοί μας ἀποχτήσανε καταφύγιο μιᾶς πίστης μὲσ' τις ἴδιες τους καρδιὰς.

Σὺ καθόσουνα ἐκεῖ-πάνου καὶ μὰς ἀράδιαζεις τις ἐλλείψεις αὐτῆς τῆς πίστης. Καὶ μεῖς τὰ παιδιὰ τους σ' αὐτὴ τὴ δοξαμένη μας ἐποχῇ-μ' ὅση δύναμη καὶ πίστη ἔχομε κληρονομήσει, προσπαθώντας ἀδιάκοπα, συζητημένοι, ὀνειρευόμεσθε μιὰ τελειότητα ρηφονιτυνεύοντας καὶ τρέχοντας νὰ κυλιστοῦμε στὸ πρόβορο μᾶς νέαις ἀνακαλύψεως πότε νοσθροὶ πότε τρελλὰ παραφεριμένοι, καὶ ὅμως πάντα προχωρώντας-κάνουμε ὅτι μοροῦμε γιὰ τὴ δυστυχισμένη μας αὐτὴν ἀνθρωπότητα.

Καὶ σὺ κάθεσαι κει-πάνου καὶ μὰς διαβάσεις τὸ κατάλογο τῶν ἀποτυχιῶν μας. Ἄγγελε τῶν αἰώνων· Κάτι ἀνθρώπινο εἶνε πολυτιμώτερο ἀπ' ὅλες τις δόξαις τ' οὐρανοῦ!

(*Ελεύθερη μετάφρασι ἀπὸ τὸ Ἄγγλικὸ)

ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Νερ. Κερασσοβ. Ἐγκρίνονται τὰ «Αἴλια». Γ. Ανθ. Βόλο. Το δῆγμα οχι καὶ τόσο καλο. Το «Μηνυμα» ἐγκρίνεται. Τ. Κοκ. Δραμα. Το «Ἐρως» ὄχι καὶ τόσο καλό. Τα «συνηθισμένα» σχετικὰ καλὸ μὰ θέλει ἐπεξεργασία. Στὸ εἶδος σφῆτὸ τῆς τέχνης ο Π. Πικρὸς στέκεται πολὺ καλά, μελέτησέ τονε. Ἀλλωστε ἔχομαι τὴ γνώμη γὺν δὲν ταιριάζει νὰ δημοσιεφετῆ σὲ περιοδικό. Οἱ ψεφτοηδικὰς πλᾶ!... Φιλ. Βατ. Π. Φάληρο θὰ θέλαμε κατὶ καλύτερό σας. Λίγη προσοχη στο στίχο σας. Ἐἶνε πολὺ σκληρός ἐναντια στην ἀπαλή ποιήσι σας. Γιαν. Κογγ. Πειραιᾶ. Τοῦ Βεργλὲν καλο. Τάλλα δὲν τὰ προτιμάμε. Ἐἶνε καὶ ο στίχος τους σκληρός καὶ πολλές φορες δυσνόητος. Σπερ. Τῶν. Ἐνταῦθα. Οχι καὶ τόσο καλο. Ἀρχή μας να μην ἀναδημοσιέβουμε, ἀκόμα καὶ τοῦ καλύτερου ποιητῆ νᾶνε. Βελ. Φερσ. Σορα. Πήραμε τὸ δῆγμα. Θὰ δημοσιεφετῆ Βασ. Μπορ. Βόλο. Ὅχι καὶ τόσο καλο. Ἐχει παρα πολὺ ἀδυνατες εἰκόνες καὶ πολλές ἐπανάληψες. Γιαν. Χογδρ. Μόνο το ποίημα μὰς ἄρεσε μὰ ὄχι καὶ τόσο ὥστε νὰ τὸ δημοσιέψουμε. Περιμένουμε κατὶ καλύτερό σας. Ορ. Γαλ. Βέρροια. Το δῆγμα σου μὰς ἀναγκάζει νὰ σοὺ ποῦμε νὰ περιοριστεῖς στὸ διάβασμα καὶ ν' ἀφίσεις γιὰ τοὺς ἄλλους τὸ γράψιμο. Τὶ τὰ θες φίλε μου συνάδερφε δὲν εἶνε τοῦ καθενὸς δουλιὰ ἢ φιλολογία.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΧΑΪ-ΛΕΥΩ ΤΗ ΘΥΓΑΤΕΡΟΥΛΑ ΜΟΥ=ΔΕΡΝΩ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ. Τοῦ Γιώργου Φιλανθίδη. Τύπος Βασιλειάδου Πόλη. Ἐφημερίδος τῶν Βαλκανίων Θεσπλίχη 1922. Θὰ μιλήσομε στὸ ἄλλο φύλλο.

ΓΣΑΒΕΛΛΑ μυθιστόρημα Γρηγορίου Ξενοπούλου ἐκδοτ. οἶκος Ἄγγελ. Κασσι γόνη Ἀλεξάντρια 1923. Ἐἶνε ἓνα καλοτυπωμένο βιβλιαράκι σωστὸ στολίδι γιὰ τὴ βιβλιοθήκη τιμὴ του στήν Ἑλλάδα δραχ. 12.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ λογοτεχνικῆ, Μουσικῆ, Θεατρικῆ. Βαθυ Σάμου. ΣΠΙΘΑ εβδομαδιαῖο περιοδικὸ Γραφεῖα Καρτισκου 83 Πειραιᾶ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ μηνιαῖα ἐκδόσις ἀναγγέλει ἐφημερίδες περιοδικὰ διευθυντῆς Α. Κασσιγόνης Λεωφ. Παλλίου 31 (Τ.Κ. 1891) Ἀλεξάντρια.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΕΜΜ. Β. ΜΑΝΟΣ

Στοά Χατζή 'Οσμάν αριθ. 51—ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

Στοά Λουβάρδου αριθ. 5 Θεσ)νίκη

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Πασάξ 'Οριεντάλ αριθ. 32 Θεσ)νίκη

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

'Οδός Συγγρού 3

ΕΜΠΟΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Μαξ Χάρδεν 10 Θεσ)νίκη

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΙΔΩΝ ΑΛΑΝΤΟΠΟΙΕΙΑΣ

ΚΩΣΤ. ΠΑΡΑΣΧΑΚΗ

'Οδός 'Εθνικής 'Αμύνης αριθ. 2 Θεσ)νίκη

ΟΛΑ ΤΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΣΑΣ ΕΙΔΗ λάμπες, ηλεκτρικά σίδερα, μοτέρ
διαφόρων δυνάμεων, ηλεκτρικά ωρολόγια κ.λπ.

ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΠΑΤΑΠΑΤΙΟΥ ΚΑΙ ΛΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Στοά Χατζή 'Οσμάν Θεσ)νίκη